

I fädrens spår – för framtids segrar?

Diskurs, identitet och säkerhetsisering i samband med EU:s
polisiära operationer riktade mot irreguljär migration

Abstract

The aim of this study has been to investigate whether there has been a discursive change in the European Parliament concerning the migration politics of the EU. The discourse analysis applied is based on a combination of Ernesto Laclau and Chantal Mouffe's *discourse theory* – focusing on identity building and discursive struggle – and Norman Fairclough's *critical discourse analysis*, regarding its focus on change and reproduction. The study also draws upon a poststructuralist securitization theory, built on Jef Huysmans' *politics of insecurity* and Slavoj Žižek's *politics of fear*. The discursive change has been put in relation to the change in the social domain, where the EU's migration politics has taken on a more stringent and confrontational character in recent years, exemplified by the development of seven joint police operations initiated by the Council of the European Union. The results show that the discourses regarding migration politics have gone in the opposite direction to the stringent development in the social domain, in the sense that articulations have become milder and more cohesive. As an example, migrants' identities have gone from being interpellated as adventurers with illegitimate intentions to exploited victims who need solidarity and protection. The securitization articulations have also gone from being part of the hegemonic discourses to a peripheral position in the discursive field. In the concluding chapter, the meaning of these results are discussed from the different ontological angles of discourse theory and critical discourse analysis, showing that both disciplines lack important features in the ways in which they portray the relationship between discourse and social practice.

Nyckelord: migration, securitization, EU, discourse theory, critical discourse analysis

Antal ord: 9999

Uppsatsens titel syftar till den av Italien initierade polisoperationen "Mos Maiorum" från 2014 som från latin ungefärligen översätts till "för-/fäders seder" eller "på för-/fäders vis" (Oxford Reference, 2010).

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställning.....	2
2	EU:s migrationspolitik och parlamentets roll	3
2.1	EU:s polisiära operationer riktade mot irreguljär migration	3
2.2	EU-parlamentet och dess debatter.....	5
2.3	Utvalda debatter	6
3	Diskursanalys	8
3.1	Diskursteori och kritisk diskursanalys: en problematisk kombination?.....	8
3.2	Diskursteori	10
3.2.1	Den diskursiva kampen	10
3.2.2	Identitet, gruppbildning och subjektsposition	11
3.3	Kritisk diskursanalys: intertextualitet och interdiskursivitet.....	12
4	Säkerhetisering	14
4.1	<i>The Politics of Fear</i>	14
4.2	<i>The Politics of Insecurity</i>	15
5	Identifierade diskurser	16
5.1	Debatter från 2011	17
5.1.1	Den ekonomiske migranten: en illegitim lycksökare.....	17
5.1.2	Säkerhetisering	18
5.1.3	Solidaritet	20
5.1.4	Institutions- och myndighetsutövande	21
5.2	Debatter från 2014 och 2015	22
5.2.1	Den utnyttjade migranten: ett utsatt och desperat offer	22
5.2.2	Säkerhetisering	23
5.2.3	Solidaritet	24
5.2.4	Institutions- och myndighetsutövande	24
5.3	Interdiskursivitet och intertextualitet	26
6	Slutdiskussion	27
6.1	Att tolka resultaten utifrån diskursteori.....	27

6.2	Att tolka resultaten utifrån kritisk diskursanalys.....	28
6.3	Avslutande reflektioner	29
7	Referenser.....	30
8	Appendix.....	33
8.1	Partigrupper i EU-parlamentet	33
8.2	Citat.....	34

1 Inledning

Efter Kalla krigets slut ökade antalet asylsökande i Europa i både skala och intensitet, vilket fick EU:s migrationspolicy att bli föremål för diskussion inom flera instanser. Undertecknandet av Amsterdamfördraget 1997 (initierat 1999) gav EU mer omfattande befogenheter gällande asylfrågor, och införlivandet av dessa frågor i ett fördrag markerade för första gången ett steg mot en gemensam migrationspolitik för medlemsstaterna (Boswell & Geddes, 2011: 7f, 34; Park, 2014). Denna politik fick en allt striktare karaktär efter millennieskiftet, till stor del på grund av det globalt förändrade säkerhetsläget i svallvågorna efter terrorattackerna mot USA den 11 september 2001 (Huysmans, 2006: 1). I takt med konflikter i Mellanöstern, revolutionerna under den Arabiska våren och kriget i Syrien har antalet människor som söker sig till Europa fortsatt att öka. Mellan åren 2000 och 2013 dog i snitt 1500 människor per år i sin flykt över Medelhavet på väg mot EU:s gränser. 2014 mångdubblades denna siffra, och gränsen längs Medelhavet räknas nu som världens dödligaste. Samtidigt ökar EU-staterna sina anslag för att förstärka gränskontrollerna, medan ett initierat räddningsprojekt som Mare Nostrum, vilket uppskattas ha räddat över 100 000 migranter under de 12 månader projektet var verksamt, lades ned i slutet på 2014 (Beger, 2014). Sedan 2011 har EU, som ett led i att kontrollera flyktingströmmarna, verkställt polisiära operationer riktade mot så kallade irreguljära migranter¹, och utvecklingen av dessa operationer har eskalerat till att ha som explicit målsättning att konfrontera och omhänderta migranter. Detta väcker frågor om EU:s migrationspolitik och hur de ökade migrantströmmarna hanteras på unionsnivå.

¹ Som irreguljär migrant räknas de människor som tar sig in i EU-länder utan relevant tillstånd i form av exempelvis arbetstillstånd eller som anhörig till någon med uppehållstillstånd (Boswell & Geddes, 2011: 33).

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen har varit att undersöka huruvida det skett en identitets- och säkerhetsiseringsmässig² diskursförändring i Europaparlamentets debatter om migration mellan 2011 och 2015. Denna tidsram har valts utifrån de polisiära operationer som riktats mot irreguljära immigranter, vilkas utveckling tyder på att EU:s gemensamma migrationspolitik förändrats och fått en striktare och mer konfrontativ prägel.

Utifrån diskursteorins begreppsbyggnader har jag kartlagt den diskursiva kampen – det vill säga kampen om betydelsebyggnader – inom den europeiska migrationsdebatten, och har på så sätt undersökt hur identiteter, gruppbyggnader och subjektpositioner framkommer i diskurserna. För att undersöka den säkerhetsiseringsmässiga förändringen har jag utgått från en poststrukturalistisk ansats baserad på Jef Huysmans teori om *politics of insecurity* och Slavoj Žižeks *politics of fear*. För att kartlägga en eventuell diskursiv förändring har jag använt begrepp från Norman Fairclough och den kritiska diskursanalysen, främst avseende intertextualitet och interdiskursivitet, eftersom detta lämpar sig väl för studerande av just förändringsprocesser (Winther Jørgensen & Philips, 2000: 13).

Eftersom de två diskursanalysdisciplinerna har klara skiljelinjer i synen på relationen mellan diskurs och social verklighet har jag också fört ett resonemang om vilka problem en kombination av dessa discipliner potentiellt medför, och hur dessa problem kan undvikas. Medveten om dessa skiljelinjer har jag i det avslutande kapitlet även diskuterat hur mina resultat kan tolkas beroende på vilken disciplins ontologiska position som tas i beaktning.

Den frågeställning som jag har utgått ifrån har varit:

Hur har de migrationspolitiska diskurserna gällande identitetsbyggnad och säkerhetsisering förändrats i EU mellan 2011 och 2015?

² Säkerhetsisering är en översättning av det engelska begreppet *securitization*.

2 EU:s migrationspolitik och parlamentets roll

I takt med ett ökat antal migranter som söker sig till Europa har EU:s migrationspolitik antagit en striktare form. Anslagen till gränsbevakning och kontroller ökar för varje år och det går idag att tala om gränsbevakningen som en hel industri (SR, 2015). Samtidigt som dödstalen bland migranterna fortsätter att öka har åtgärder och räddningsinsatser för att stävja problemen försvunnit eller avtagit (Park, 2014; Beger, 2014). I slutet på 2014 beslutade den italienska regeringen exempelvis att lägga ned räddningsprojektet Mare Nostrum på grund av svårigheter med finansieringen. Istället upprättade EU en ad hoc-insats kallad Triton, med syftet att rädda migranter i Medelhavet. Tritons budget uppgår dock bara till en tredjedel av Mare Nostrums, och båtarna får inte patrullera längre än 30 sjömil från Italiens kust. Dessutom har fartygen öppna skrov, vilket resulterat i att migranter frusit ihjäl efter att de plockats upp (SR, 2015; ECRE, 2014).

Ett annat exempel på hur migrationspolitiken förändrats är utvecklingen av de polisiära operationerna riktade mot irreguljär migration, som på ett tydligt vis speglar dagens konfrontativa politik. I detta kapitel har jag beskrivit denna utveckling och vad som gör den problematisk. Jag har även redogjort för EU-parlamentets position inom unionen och varför denna institution har utgjort ett lämpligt underlag för min undersökning.

2.1 EU:s polisiära operationer riktade mot irreguljär migration

Måndagen den 13 oktober 2014 inledde EU den 14 dagar långa polisoperationen Mos Maiorum, den sjunde i raden av polisiära operationer riktade mot irreguljär migration inom EU- och Schengenområdet³. EU:s Ministerråd⁴ och dess dåvarande ordförandeland Italien initierade operationen och den genomfördes, precis som vid tidigare operationer, av nästintill obefintlig transparens och öppenhet för EU:s medborgare såväl som för övriga EU-institutioner. Ett av de officiella syftena med operationen var att kartlägga vägar för människosmuggling in i EU, men tidigare operationer med liknande målsättning har visat sig vara

³ Tidigare operationer har gått under namnen Hermes, Balder, Mitras, Demeter, Aphrodite och Perkunas.

⁴ Ibland kallat Europeiska Unionens Råd

ineffektiva för att uppnå det syftet (Wikström, 2014; SR, 2015). De konkreta utfallen har istället blivit att irreguljära migranter kartlagts och omhändertagits. I den av Grekland initierade operationen Aphrodite från 2012 omhändertogs eller stoppades 5298 irreguljära migranter och i den av Litauen initierade operationen Perkunas från 2013 var samma siffra nästan dubbelt så stor (Linderoth, 2014). Inte i någon av rapporterna från dessa operationer framgår vad som hände med dessa migranter; om de utnyttjade sin rätt att söka asyl, deporterades eller hamnade i någon form av förvar förblir oklart. Mos Maiorum skiljer sig från övriga operationer i den mån att det uttalade syftet för första gången varit att omhänderta irreguljära migranter. En slutgiltig rapport från operationen skulle ha släppts den 11 december 2014 men blev inte tillgänglig för allmänheten förrän dokumenten läcktes i slutet på januari 2015. Den läckta rapporten visade att antalet omhändertagna eller konfronterade migranter (vars utgång förblir okänd) landade på 19 234, det vill säga nästan en fyrdubbling sedan Joint Operation Aphrodite året dessförinnan (Statewatch, 2014; CoEU 3, 2014; CoEU 4, 2015).

Utvecklingen kan i grova drag målas upp enligt denna tabell:

	2011	2013	2014
	Joint Operation Hermes	Joint Operation Aphrodite	Joint Operation Mos Mairorum
Deltagarländer	19 respektive 22 EU-stater (operationen genomfördes i två faser)	26 EU-stater plus Norge och Schweiz.	26 EU-stater plus Norge.
Exempel på målsättning	Skapa en generell bild av hur irreguljära immigranter rör sig inom EU.	Samla in information om illegal immigration och smuggelrutter till Europa.	Konfrontera och omhänderta irreguljära immigranter. Ökat samarbete och utökad övervakning för att inverka på illegal immigration.
Utfall	En bild av rörelsemönster delvis uppmålad. Noll migranter omhändertagna.	5298 irreguljära migranter omhändertagna eller konfronterade med oklar utgång.	19 234 irreguljära migranter omhändertagna eller konfronterade med oklar utgång.

(CoEU 1, 2011; CoEU 2, 2013; CoEU 3, 2014; CoEU 4, 2015)

De polisiära operationernas utveckling kan alltså sägas ha gått från att vara endast informationsbaserad, till att vara informationsbaserad men där migranter ändå omhändertagits, till att den öppna målsättningen varit att omhänderta migranter och öka gränskontroller och övervakning. I tabellen framgår också att målsättningen och det faktiska utfallet har skilt sig åt vid åtminstone ett av mina exempel (men även vid andra tillfällen, exempelvis Joint Operation Perfunas 2013⁵).

Denna utveckling kan ses som problematisk utifrån dessa aspekter:

- För syftet att kartlägga smuggelvägar in i Europa har dessa operationer visat sig vara ineffektiva och kontraproduktiva (Wikström, 2014; SR, 2015).
- I de fall smuggelvägar har identifierats och “töppts till” har utfallet blivit att immigranter försöker ta sig in via andra – i många fall mer farliga – vägar, med ökade dödstal som konsekvens (Buckel & Wissel, 2010; Spena, 2013).
- Operationerna har genomsyrats av brist på transparens, och det är i nuläget oklart vad som har hänt med de migranter som anträffats eller omhändertagits (Wikström, 2014; Statewatch, 2014)
- Genom dessa operationer har irreguljärt uppehälle inom EU kriminaliserats, trots att EU-domstolen i sin rättspraxis har fördömt en sådan kriminalisering (Frontexit, 2014).

2.2 EU-parlamentet och dess debatter

EU-parlamentet är den enda institutionen inom unionen med direktvalda ledamöter och anses därför ha mest tydliga demokratiska band till EU:s medborgare. Tillsammans med Ministerrådet har parlamentet den lagstiftande makten, och fungerar även som övervakare av den verkställande makten, med fokus främst på Kommissionen. EU-parlamentets makt har stärkts under de senaste 20 åren, och innehar idag betydande befogenheter för lagstiftande och granskande funktioner (Tallberg, 2009: 91, 101-105). Parlamentets 751 ledamöter samlas över 80 gånger per år för debatter och omröstningar och ofta medverkar även representanter från både Ministerrådet och Kommissionen i dessa debatter (Tallberg, 2009: 98f).

Ledamöterna är indelade i olika partigrupper utifrån ideologisk tillhörighet. I kapitel 5 förekommer frekvent förkortningar för dessa grupper, och i appendix

5 Målsättningarna liknade dem vid Aphrodite och Hermes men utfallet blev att 10 459 migranter konfronterades eller omhändertogs. Vad som sedan hände med migranterna är inte känt (CoEU 5, 2013).

finns en förklaring av varje förkortning samt en kort redogörelse för respektive grupps ideologiska utgångspunkt.

2.3 Utvalda debatter

Det empiriska material jag har använt för att kartlägga vilka migrationspolitiska diskurser som framkommer i EU-parlamentet utgörs av fyra debatter. Två stycken sammanhörande debatter har hämtats från 2011: den första i samband med ökade flyktingströmmar efter Arabiska våren i vilken bland annat Operation Hermes diskuteras och den senare angående flyktingströmmarnas påverkan på Schengen-samarbetet. Den tredje debatten – från hösten 2014 – handlar om Ministerrådets initierande av Operation Mos Maiorum och den ökade människosmugglingen över Medelhavet. Den fjärde debatten är från januari 2015 och har även den människosmuggling över Medelhavet som tema. Då de två senare debatterna ligger så nära varandra i tid och till stor del behandlar samma ämne, har analysen av dem slagits samman till en och samma tidsperiod. De två tidsperioderna som blivit föremål för analys har därmed utgjorts av ”våren 2011” och ”hösten 2014/vintern 2015”. Denna tidsavgränsning har gjorts eftersom undersökningen syftar till att kartlägga en diskursiv förändring i samband med utvecklingen av EU:s polisiära operationer. Debatterna har därför fokuserats till 2011, då den första operationen initierades, och 2014/2015, då den senaste operationen genomfördes, samt uppföljningen till denna.

Debatterna har tagits fram genom sökningar på orden ”migration”, ”Medelhavet/Mediterranean” och ”joint police operation” i parlamentets protokoll databas. Vid sökningen uppkom även två debatter från 2012 och en från 2013 som till viss del berör liknande ämnen. Dessa debatter har dock valts bort eftersom de antingen har utgjort ett för snävt material eller rört sig för långt ifrån den migrationspolitiska diskursordningen⁶. De har också haft ett avstånd i tid till mina valda debatter som legat för nära för att kunna utgöra ett underlag för kartläggning av förändring, men för långt ifrån för att kunna sammanfogas med någon av två tidsperioder jag har utgått ifrån.

Anledningen till att jag valt att lägga analysen på EU-nivå, och inte nationell nivå, är som tidigare nämnt att EU-ländernas övergripande migrationspolitik genom införandet av Amsterdam-, Dublin- och Lissabonfördragen idag till stor del hanteras på unionsnivå (Boswell & Geddes, 2011: 7ff).

Varför då koncentrera analysen till debatter i EU-parlamentet om de polisiära operationerna är initierade av Ministerrådet? Som jag skrev tidigare deltar även representanter från både Ministerrådet och Kommissionen i parlamentsdebatterna,

⁶ Begreppet diskursordning är taget från kritisk diskursanalys och redogörs för i avsnittet med samma namn.

och ofta i form av utfrågningar och presentationer (Tallberg, 2009: 98). Till skillnad från de stängda diskussionerna i Ministerrådet tillämpar dessutom EU-parlamentet en öppen policy och låter allmänheten ta del av protokoll från samtliga debatter (Tallberg, 2009: 97, 113), vilket är en förutsättning för diskursanalys. De polisiära operationerna kan inte heller betraktas som enskilda händelser oberoende av EU:s övriga migrationspolitik, utan exemplifierar snarare en generell utveckling. Analysen har därför koncentrerats till det forum där förutsättningarna för en diskursiv kartläggning varit som störst, vilket i detta fall alltså inneburit EU-parlamentet.

De två första debatterna finns transkriberade och översatta till svenska, medan de två senare endast finns transkriberade på originalspråk. Jag har därför översatt citat som inte är på svenska, antingen utifrån egna språkkunskaper eller med hjälp utifrån. För att behålla en hög grad av intersubjektivitet finns samtliga översatta citat presenterade på originalspråk i appendix.

3 Diskursanalys

Göran Bergström och Kristina Boréus menar att diskursanalys är “ett studium av samhällsfenomen där språket står i fokus” (2005: 305). Språket är det som, helt eller delvis, formar verkligheten snarare än det som beskriver och återskapar den.

Marianne Winther Jørgensen och Louise Philips skriver i *Diskursanalys som teori och metod* (2000: 10) om möjligheten att kombinera delar från olika diskursanalytiska perspektiv, och om att även ta in element från andra perspektiv utöver de diskursanalytiska; om detta görs inom en sammanhängande teoretisk ram, där de olika perspektiven formar och omformar varandra, kan det skapa en bredare förståelse för det undersökta problemet.

Utifrån undersökningens syfte har jag därför kombinerat delar från Ernesto Laclau och Chantal Mouffes *diskursteori* och Norman Faircloughs *kritiska diskursanalys*. Denna kombination motiveras av att jag både velat kartlägga en diskursiv *kamp*, hämtat från Laclau och Mouffe, och en diskursiv *förändring*, vilket den kritiska diskursanalysen lämpar sig bäst för (Winther Jørgensen & Philips, 2000: 13).

3.1 Diskursteori och kritisk diskursanalys: en problematisk kombination?

Diskursteori och kritisk diskursanalys skiljer sig huvudsakligen åt avseende synen på diskursers förhållande till sociala praktiker. Enligt Laclau och Mouffes diskursteori är den sociala verkligheten helt och hållet konstituerad av diskurser, medan Faircloughs kritiska diskursanalys visserligen håller med om att diskurser konstituerar sociala praktiker, men även tillägger att diskurser till viss del *konstitueras* av en social verklighet (Winther Jørgensen & Phillips, 2000: 92f).

Laclau och Mouffes syn på relationen mellan diskurs och social verklighet har av flera andra forskare (Žižek, Chouliaraki, Mouzelis m.fl) kritiserats för att vara förenklade och inte tillräckligt komplex, men kanske framförallt för att överskatta till vilken grad sociala grupper kan framkalla förändring genom diskursiva artikulationer. Detta baseras på att inte alla sociala grupper skulle ha lika möjligheter till artikulerade och hegemoniska interventioner, eftersom dessa grupper utgår från strukturella snarare än diskursiva förhållanden så som klass, kön och etnicitet (Rear, 2013: 12f).

Den kritiska diskursanalysen har å sin sida kritiserats för att skiljelinjen mellan diskurserna och de sociala praktikerna inte är avgränsad och tydlig. Som Winther Jørgensen och Phillips påpekar (2000: 93f) ger Fairclough dels inga riktlinjer för

vilka teorier som är förenliga med kritisk diskursanalys, eller kanske snarare för vilka som *inte* är förenliga, dels inte hur mycket analys gällande de sociala praktikerna som är nödvändig. Exakt var och när en diskursiv praktik påverkar en social praktik och när förhållandet är omvänt kan den kritiska diskursanalysen inte ge ett tillfredsställande svar på.

Båda discipliner kan alltså kritiserats för att vara vaga i sina ontologiska utgångspunkter. Denna uppsats har inte tagit ställning i frågan, men i de avslutande reflektionerna diskuteras hur resultaten kan tolkas utifrån respektive disciplinens syn på diskurs och verklighet. Att på förhand hålla den ontologiska positionen öppen har också medfört större möjligheter att kombinera begrepp och verktyg från de båda inriktningarna. Här nedan följer en redogörelse för hur en sådan kombination ser ut i praktiken.

Trots den grundläggande skillnaden gällande diskursers förhållande till sociala praktiker har alltså vissa delar från Faircloughs kritiska diskursanalys och Laclau och Mouffes diskursteorier visat sig vara förenliga. Till att börja med utgår båda inriktningar från en socialkonstruktionistisk tanke om att språket är det centrala i sociala processer och även, om än i olika mån, att betydelsefixeringar aldrig är färdiga, utan ständigt utsätts för konflikt och förändring (Winther Jørgensen & Phillips, 2000: 9). Vidare använder sig Fairclough av identitets- och subjektpositioner på liknande sätt som Laclau och Mouffe, och menar att dessa positioner till stor grad interPELLERAS diskursivt (Rear & Jones, 2013: 6f).

Faircloughs begrepp interdiskursivitet och intertextualitet – som alltså är de två begrepp jag huvudsakligen har använt från den kritiska diskursanalysen – står inte heller långt ifrån Laclau och Mouffes användande av artikulationsbegreppet. Ansatser till betydelsefixeringar kommer alltid att bygga på tidigare försök till etableringar av element – kring detta samtycker de båda inriktningarna – men Fairclough erbjuder ett tydligare verktyg för hur detta ska kartläggas (Bergström & Boréus, 2005: 324). En tillämpning av detta verktyg står dock inte i vägen för att använda Laclau och Mouffes ramverk gällande analys av den diskursiva kampen, och inte heller för disciplinens mer gedigna begreppsapparat beträffande identitetsbildningar och subjektpositioner, eftersom även dessa är föränderliga. Som Fairclough själv påpekar kan ett tillförande av begrepp från de två inriktningarna snarare ge diskursanalysen ett ytterligare djup (Chouliaraki & Fairclough, 1999: 124). En kombination av den kritiska diskursanalysens fokus på *förändring* och diskursteoris fokus på *diskursiv kamp* och *identitetsbildning* har utifrån undersökningens syfte därmed varit möjlig, de ontologiska skiljelinjerna till trots.

3.2 Diskursteori

Laclau och Mouffe tillhör de diskursanalytiker som tydligast förespråkar en post-strukturalistisk skola, vilken utgår ifrån att diskurser *konstruerar* den sociala världen, och att språkets instabilitet därför gör att betydelser aldrig kan fixeras helt och hållet (Winther Jörgensen & Phillips, 2000: 13). Diskursteori har som grundläggande utgångspunkt att alla sociala fenomen går att analysera utifrån diskurser. Detta baseras på tanken om att dessa fenomen aldrig är färdiga eller fullständiga - i diskurserna sker en ständig strid om definitioner och betydelser av dessa fenomen. I denna strid eftersträvas en fastlåsning av olika teckens betydelser genom att sätta dem i bestämd relation till andra tecken (Winther Jörgensen & Phillips, 2000: 31f).

3.2.1 Den diskursiva kampen

De tecken som inom diskurser strävar efter att få låsta betydelser kallar Laclau och Mouffe för *moment*. Det tecken som i en diskurs ses som det privilegierade - det vill säga som övriga tecken kretsar kring - utgör diskursens *nodalpunkt*. Dessa tecken utgör moment i en viss diskurs genom att utesluta andra definitioner och inbördes relationer, och allt som utesluts bildar det så kallade *diskursiva fältet*. När ett *moment* inte får en bestämd definition, utan "störs" av definitioner från det *diskursiva fältet*, utgör de istället *element*. Övergången från element till moment utgör diskursens själva strävan, men denna övergång är aldrig helt och hållet avslutad eller tillsluten eftersom teckens betydelseglidning inte går att stoppa eller fixera. De element som i särskilt stor grad utsätts för tillskrivandet av skilda definitioner i olika diskurser utgör *flytande signifikanter* och är ofta föremål för det som Laclau och Mouffe kallar *antagonism*. Detta är vad som avses i tal om den *diskursiva kampen* (Bergström & Boréus, 2005: 319; Winther Jörgensen & Phillips, 2000: 33-36). Till detta kan även begreppet *myt* tillskrivas, vilket utgörs av flytande signifikanter som hänvisar till samhället som en bestämd totalitet. En sådan totalitet är enligt diskursteorin *omöjlig* eftersom dess mening utger sig för att vara fixerad, varför dessa signifikanter betecknas som just myter. En myt strävar efter att skapa en enande effekt och minska antagonismen, genom att exempelvis tala om "folket" eller "landet" (Rear, 2013: 10). Ett annat exempel på en myt är "den utsatta nationen", det vill säga när flytande signifikanter knyts ihop för att måla upp bilden av att den egna nationen står inför ett hot. Framställandet av dessa myter kan bilda en nödvändig horisont för politiska handlingar (Bergström & Boréus, 2005: 316; Winther Jörgensen & Phillips, 2000: 46f).

Diskursanalysens syfte är att avslöja vilka myter om samhället som objektiv realitet som impliceras i tal och andra handlingar. Man kan studera hur vissa myter kommer att framstå som objektivt sanna och andra som omöjliga. Och man kan analysera hur

myter såsom flytande signifikanter tillskrivs olika innehåll av olika aktörer i en strid om att göra just den egna bilden av "samhället" gällande. (Winther Jørgensen & Phillips, 2000: 47).

Tomma och flytande signifikanter sätts i relation i en diskurs och försöker fixeras till moment genom det som Laclau och Mouffe kallar för *artikulation*. Inom diskursteorin blir varje skriftlig eller muntlig handling en artikulation, även om det bygger på tidigare betydelsefixeringar, eftersom en artikulation aldrig *enbart* kan vara en upprepning av ett sedan tidigare etablerat moment utan alltid sätter tecken i vissa relationer och inte i vissa andra (Winther Jørgensen & Phillips, 2000: 35f).

Genom att kartlägga den antagonistiska strukturen inom den diskursiva kampen - alltså vilka flytande signifikanter och vilka relativt fixerade moment som framkommer i olika artikulationer - går det att analysera hur diskurser konstitueras (Winther Jørgensen & Phillips, 2001: 37).

3.2.2 Identitet, gruppbildning och subjektspostion

Diskursteorin är i grunden kritisk till marxismens bildande av en kollektiv identitet determinerad utifrån materiella och ekonomiska faktorer. Inte heller används den traditionellt västerländska synen på individen som ett autonomt subjekt, utan individer struktureras och bestäms snarare av olika diskurser. För att förstå de aktörer som agerar i de diskursiva striderna fokuserar Laclau och Mouffe på begreppen *identitet*, *gruppbildning* och *subjektspostion* (Winther Jørgensen & Phillips, 2000: 48f).

Med subjektspostion menar Laclau och Mouffe hur subjekt struktureras i olika positioner beroende på hur de interPELLERAS i diskurserna. Eftersom diskurserna inte kan fixeras fullständigt, blir också subjektspostionerna flytande. Subjektspostionerna positioneras på flera platser av olika diskurser, och om flera motstridiga diskurser försöker positionera subjektet i en diskursiv konflikt blir subjektet *överdeterminerat* (Bergström & Boréus, 2005: 320).

De subjektspostioner som diskurserna dikterar är vad som bildar identiteter, då subjekt identifierar sig, eller identifieras, med dessa. Återigen går det att tala om nodalpunkter, vilket beträffande identitetsbegreppet kan benämnas *mästersignifikanter*. Genom att knyta ihop och sortera dessa signifikanter med så kallade *ekvivalenskedjor* bildas en identitet. Identiteter betraktas emellertid som föreställda och instabila och etableras relationellt i den mening att de utformas både efter vad de liknar och vad de inte liknar. Identiteter uppfattas också som något socialt konstruerat eftersom de antas, tilldelas och förhandlas fram i diskursiva processer (Bergström & Boréus, 2005: 320; Winther Jørgensen & Phillips, 2000: 48-51).

Identiteter figurerar inte bara på individnivå utan framkommer även kollektivt, genom så kallade gruppbildningar. Dessa grupper bildas genom att vissa möjliga identitetsmarkörer utesluts, medan andra framställs som relevanta. Grupperna är inte givna på förhand utan etableras först när de uttrycks i artikulationer; innan

detta är gjort kan inte gruppen existera eller konstitueras (Winther Jörgensen & Phillips, 2000: 51f).

I diskursiva gruppbyggnader utesluter man således ”den andre”, den i förhållande till vilken man identifierar sig, och man ignorerar även de skillnader som existerar inom gruppen – och därmed alla de andra sätt på vilka man också kunde ha bildat grupper. Gruppbyggnad är i den mening politisk. (Winther Jörgensen & Phillips, 2000: 52).

Med koppling till citatet ovan menar även den nederländske statsvetaren Cas Mudde att identitetspolitik alltid är baserad på en vi- och dem-distinktion, som sedermera övergår i en vän- och fiende-distinktion, där de Andra demoniseras. Ingruppen, det vill säga ”vi”, tar sig uttryck *ex negativo*, då den får en vag definition som snarare bygger på vad ut-gruppen, det vill säga ”dem”, tillskrivs för egenskaper. I linje med diskursteorins identitetsbegrepp bygger definitionen av ingruppen således inte på vad den är, utan snarare på vad den *inte* är. Genom att exempelvis beskriva ut-gruppen som kriminell tilldelas in-gruppen en indirekt föreställning om att vara ärlig. Denna typ av identitetspolitik är vanligt förekommande inom Europeisk migrationspolitik – allra främst bland högerpopulistiska partier – där ut-gruppen nästan uteslutande består av immigranter med icke-europeiskt ursprung (Mudde, 2007: 63f; 89).

Användandet av diskursteori som metodologiskt verktyg är som tidigare nämnt inte helt given, och kräver viss kreativitet (Winther Jörgensen & Phillips, 2000: 57). Eftersom analysens diskursteoretiska delar fokuserar på identitetsbyggnader och diskursiva konflikter har begrepp rörande sådana processer blivit centrala. För att analysera de identiteter som framkommer i debatterna har det således varit viktigt att identifiera vilka kollektiva subjektpositioner som artikuleras. Detta har gjorts genom att söka efter vilka mästersignifikanter som subjektpositionerna organiseras kring, och genom att undersöka hur dessa signifikanter ekvivaleras och ges olika innehåll i konkurrerande diskurser (Winther Jörgensen & Phillips, 2000: 54). Inom detta har jag även funnit det centralt att identifiera eventuella mytbildningar, eftersom dessa försök att skapa helhet och föreställda gemenskaper bygger på identiteter och gruppbyggnader (Winther Jörgensen & Phillips, 2000: 57).

3.3 Kritisk diskursanalys: intertextualitet och interdiskursivitet

Laclau och Mouffe har av flertalet andra teoretiker kritiserats för att inte inkludera *diskursordning* i sin begreppsapparat. Diskursordning är ett centralt begrepp inom Faircloughs kritiska diskursanalys och kan sägas ligga mitt emellan diskurser och det diskursiva fältet. Det sistnämnda innefattar som tidigare nämnt de betydelsefixeringar som uteslutits när det förstnämnda, det vill säga diskurser, har utsatts för

fixeringsförsök. Diskursordning blir således det sociala rum där en betydelsefixering inom en och samma domän hamnar i konflikt. Metodologiskt ger tillförandet av en diskursordning möjligheten att kartlägga vilka betydelsebildningar det råder strid om och vilka som verkar sakna konflikt – jämför Laclau och Mouffes begrepp antagonism och hegemoni – och eftersom mitt fokus har legat på EU:s migrationspolitik är det inom denna diskursordning som en förändring och/eller reproduktion av diskurser analyserats. Tillförandet av denna diskursordning har också bidragit till att sortera ut vilka debatter som ansetts lämpliga att analysera, vilket togs upp i avsnitt 2.3 (Winther Jörgensen & Phillips, 2000: 62-65).

Som jag tidigare berört lämpar sig Faircloughs kritiska diskursanalys utmärkt för att kartlägga just diskursiv förändring och reproduktion. För dessa två kartläggningar används begreppen *intertextualitet* och *interdiskursivitet* (Bergström & Boréus, 2005: 324).

Interdiskursivitet syftar till när artikulationer inom en diskursordning, på ett medvetet eller omedvetet sätt, bygger på tidigare artikulationer och diskurser. Fairclough menar att detta kan leda till att diskurser både utmanar och reproducerar ett etablerat *status quo*. När diskurser artikuleras på ett konventionellt och kontinuerligt sätt bidrar de till etablera stabilitet inom diskursordningen, men när de kombineras och skapar nya ordningar kan det istället utmana hegemonin (Rear, 2013: 21).

När Fairclough talar om intertextualitet menar han att kommunikation i stor grad bygger på tidigare texter – ordval kan till exempel aldrig undvika att bygga på tidigare använda ord, som i sig redan är betydelseladdade. Intertextualitet avgränsas dock inte bara till ordval utan kan även innebära att texter helt och hållet bygger på tidigare texter, till exempel genom att öppet referera till dem (Fairclough, 1992: 84; Winther Jörgensen & Philips, 2000: 78f).

Intertextualitet och interdiskursivitet är särskilt användbart i debatter om immigration eftersom argument och inlägg som framförs i dessa fall sällan bygger på parlamentsledamöters upplevelser och erfarenheter från ut-gruppen (det vill säga irreguljära migranter) utan nästan uteslutande hänvisar till tidigare texter och tal om migration. En sådan interdiskursiv framställning kan av ledamöter användas som ett verktyg för att framstå som trovärdiga och insatta (Dijk, 2000: 94).

Efter att ha analyserat debatterna från de två tidsperioderna har jag undersökt huruvida intertextuella drag kunnat påvisas genom att dels se om ord från de tidiga debatterna upprepas i de senare, dels huruvida det refereras till tidigare texter. På motsvarande sätt har jag undersökt diskursiv reproduktion och förändring, bland annat genom att kartlägga vilka nodalpunkter och mästersignifikanter som återkommer i diskurserna, och vilka som försvinner eller förändras.

4 Säkerhetisering

Marianne Winther Jørgensen och Louise Phillips skriver i *Diskursanalys som metod och praktik* (2000: 141) att:

[...] ofta behöver man dra in element från andra teorier och angreppssätt i sitt projekt - angreppssätt som har andra premisser än de diskursanalytiska. Genom att skapa en mångperspektivisk ram kan man i högre grad ta hänsyn till ett områdes komplexitet och se det ur olika synvinklar.

Jag har därför valt att kombinera de diskursanalytiska elementen med en säkerhetiseringsteori. Min teoretiska utgångspunkt gällande detta omfattar egentligen två olika typer av politik. Till stor del liknar och kompletterar de varandra, men för tydlighetens skull har jag presenterat dem under två skilda rubriker. Den första inriktningen kallas *the politics of insecurity*, och har hämtats från Jef Huysmans, professor i säkerhetsstudier. Den andra inriktningen kommer från sociologiprofessor Slavoj Žižek och benämns *the politics of fear*. Det som främst förenar dessa två teorier är en tanke om att politiska utmålanden av specifika hot, rädslor och osäkerheter kan legitimera åtgärder som i andra fall skulle ses som extraordinära.

Eftersom båda dessa teorier kan sägas tillhöra en poststrukturalistisk skola gör de sig lämpade att använda inom diskursanalys. Något "översättningsarbete", som Winther Jørgensen och Phillips anser vara av stor vikt vid kombinationer av teorier med onto-epistemologiska skiljelinjer (2000: 141), har i detta fall inte varit nödvändigt.

4.1 *The Politics of Fear*

Slavoj Žižek menar att dagens politiska klimat är post- och bio-politiskt. Det är post-politiskt i den mening att det saknar ideologisk kamp och istället fokuserar på expertstyre och expertadministration, medan det biopolitiska avser dess primära mål vilket idag innefattar styrning av människors säkerhet och välfärd. Enligt Žižek har detta resulterat i en situation där mobilisering av människor och politiskt engagemang uppnås genom *rädsla*. I det bio-politiska klimatet utmålas bland annat immigration, kriminalitet och sexuellt fördärv som möjliga källor till rädsla. Ur detta föds i sin tur ett hot om total kollaps om inte vissa beteenden, förkroppsligade genom bland annat asylsökande och immigranter, elimineras. Sådan eliminering sker exempelvis genom hårdare gränskontroller, avancerad övervakning och stärkta strategier för internering (Žižek, 2009: 34f; Amin, 2010:

11-12). För att upprätthålla rädslan krävs en politisk retorik kretsande kring nationell identitet och säkerhet, immigranternas skyldigheter, utnyttjande av välfärdssystem och försvar av ”friheten”. Žižek menar att det under mitten av 2000-talet kom att ske en förändring baserad på denna nya typ av politik, där en fientlig inställning mot immigration i Europa gick från att vara en fråga tätt förknippad med högerextrema partier till att i vissa fall accepteras och förfäktas även av de större och etablerade partierna. I länder som exempelvis Frankrike, Tyskland, Österrike och Holland accepterade de största partierna synen på immigranter som gäster i ett värdland, vilka måste anpassa sig efter värdens kulturella värderingar (Žižek, 2009: 35ff).

4.2 *The Politics of Insecurity*

Jef Huysmans forskning grundar sig delvis på den poststrukturalistiska Köpenhamnskolan, med Barry Buzan och Ole Weaver i spetsen (Huysmans, 2006:1). Huysmans menar att innan en händelse kan framkalla säkerhetspolicier och säkerhetsretorik måste den föreställas som en fråga om *osäkerhet*. Denna uppfattning måste sedan upprätthållas genom diskursiv upprepning av dess hotfulla beskaffenhet. En osäkerhetsdomän består således inte endast av policier och politiska reaktioner på ett hot utan först och främst av diskurser om faror och politiska tal om säkerhet, vilka ramar in en händelse (eller rad av händelser) i termer av osäkerhet. Detta innebär att osäkerhet inte är ett ”naturtillstånd” utan något som kräver ett tillskrivande av en existens (Huysmans, 2006: 7). För makthavare är detta gynnande främst i avseende att mobilisera brett stöd för restriktiva och stränga åtgärder gällande immigration. Genom att skapa en känsla av delad identitet och lojalitet utgör säkerhets- och osäkerhetsretorik också ett viktigt verktyg i det politiska etablissemangets strävan efter att legitimeras som det främsta skyddet mot externa hot (Bigo, 2001: 121f; Huysmans, 2006: 7f). Retorik som fokuserar på säkerhetsisering kan alltså, enligt Köpenhamnskolan och Jef Huysmans, rättfärdiga och normalisera åtgärder och aktioner som annars anses illegitima och frångående mänskliga rättigheter och konstitutionella bestämmelser (Boswell & Geddes, 2011: 42). *The politics of insecurity* är i det avseendet nära förknippat med diskursteorins *myter* (se avsnitt 3.2.1).

5 Identifierade diskurser

I detta avsnitt har jag presenterat de diskurser som går att skönja i debatterna, med fokus främst på identitetsbildning och säkerhetsaspekter. I denna analys används de diskursteoretiska delar som jag redogjort för tidigare och de två ansatser som tillsammans utgör mitt säkerhetssteoretiska ramverk. Efter en genomgång av alla debatter följer ett avsnitt om de interdiskursiva och intertextuella drag som gått att finna, där diskursiv förändring och reproduktion mellan de två tidsperioderna har kartlagts.

Eftersom debatterna utgör ett omfattande material har jag sorterat ut diskurserna genom att utsätta texterna för frågor om vad som framställs som problem och vad som framställs som problemens lösningar. Detta verktyg är framtaget av Ulf Mörkenstam i hans forskning om den samepolitiska diskursen.

I diskussioner om vad som är ett politiskt problem, vad som anses vara orsak till problemen och hur lösningar skall konstrueras, framträder den föreställningsvärld som legitimerar en viss typ av handling. Problem måste förklaras för att erhålla mening och lösningar måste rättfärdigas utifrån hur problemet är formulerat. Förklaringar tillskriver skuld, samtidigt som orsaken till problemen anges och utpekas.

(Mörkenstam, 1999, refererad i Bergström & Boréus, 2005: 336f).

Med detta verktyg kan alltså ett förtydligande av politiska åtgärder göras samtidigt som föreställningar om grupper och gruppbildningar kan rekonstrueras, eftersom problemkonstruktioner innebär att grupper och individer tillskrivs vissa identiteter i diskurserna. Vidare innebär det en konsekvent och metodisk läsning av debatterna, vilket bidrar till en intersubjektiv analys av diskurserna (Bergström & Boréus, 2005: 337).

Genom denna metodiska läsning har fyra diskurser från varje tidsperiod identifierats. Det framställda problemet har vid båda tidsperioder huvudsakligen utgått från en diskurs om migranterna; dessa diskurser har emellertid varit av vitt skilda karaktärer där migranternas identitet ekvivalerats på olikartade sätt vid de två perioderna. Till detta har också en säkerhetsdiskurs kunnat tillföras, som visat sig innefatta olika betydelser vid de tidiga och de sena debatterna och som dessutom haft två olika sätt att förhålla sig till den hegemoniska migrantdiskursen. Slutligen har två diskurser om framställda lösningar identifierats i respektive tidsperiod, vilka till mångt och mycket tycks likna varandra, men där det i de sena debatterna visat sig att det bland nodalpunkterna skett en del förändringar.

5.1 Debatter från 2011

5.1.1 Den ekonomiske migranten: en illegitim lycksökare

I debatterna från 2011 dominerar en diskurs om misstänksamhet gentemot migranternas flyktorsaker. Vanligt förekommande är en uttalad skiljelinje mellan de människor som flyr på grund av politiska orsaker och de som flyr av ekonomiska skäl. De senare anses inte migrera på legitima grunder och ekvivaleras genom mästersignifikanter som ”arbetslös” och ”äventyrare”. Ett tillskrivande av dessa signifikanter till migrantidentiteten ekvivalerar samtidigt den europeiska identiteten kring tecken som ”principfast” och ”rättfärdig” som ”lever upp till sina ideal”. Denna diskurs framstår i debatterna som närmast hegemonisk och uttrycks från partigrupper på alla kanter, såväl som från representanter från Ministerrådet och Kommissionen.

I enlighet med detta har premiärminister Orbán nyligen sagt att vi tydligt borde skilja på ekonomiska migranter och politiska flyktingar. EU måste välkomna de senare om vi ska leva upp till våra ideal.

Enikő Györi (Ministerrådets ordförande), (EUP 2, 2011).

Det är ytterst viktigt att vi gör åtskillnad mellan personer som har rätt till internationellt stöd, såsom flyktingar, och ekonomiska migranter så att vi kan skydda dem som verkligen är i behov av det.

Nuno Teixeira (PPE), (EUP 2, 2011).

Vi har cirka 25 000 tunisier som kommer till EU. Alla har naturligtvis sina skäl för att komma, nämligen att han – för det är väldigt ofta en han – inte har något arbete i Tunisien. Jag känner mycket starkt för alla enskilda öden, men alla kan inte komma till EU. Det är mycket bättre [...] att dessa människor finner en framtid i Tunisien, för de är inte flyktingar.

Cecilia Malmström (ledamot av kommissionen), (EUP 2, 2011).

Ett gemensamt europeiskt asylsystem är därför nödvändigt, så att de asylsökande vet att EU kan bistå med hjälp om det är nödvändigt, men att vi inte ger fribiljetter till äventyrare.

Kathleen Van Brempt (S&D), (EUP 2, 2011).

I vissa fall, som i artikulationerna här ovan, uttrycks diskursen i en tämligen mild ton där det främst är de politiska flyktingarnas intressen som anses primära, medan det i andra artikulationer istället är EU-länderna, och främst de med kust söderut, som hotas av flyktingströmmarna.

Det innebär också att tredjeländer och medlemsstaterna i södra Europa i dag ensamma måste ta konsekvenserna av detta [migrationsströmmar till EU].
Sylvie Guillaume, (S&D), (EUP 1, 2011).

Bortsett från några få ord om solidaritet har den italienska regeringen dock ensam fått hantera denna bibliska massflykt av oanade dimensioner. [...] Mina medborgare kan inte längre tolerera detta skamliga beteende. EU har låtit Italien ensamt ta itu med denna exempellösa krissituation.
Mara Bizzotto (EFD), (EUP 1, 2011).

[...] för att därefter omedelbart ta emot migranter en masse eller, rättare sagt, så kallade flyktingar, från dessa länder. Alla vet att nästan ingen ombord på de båtar som lägger till vid Lampedusa kan klassas som politisk flykting.
Philip Claeys (NI), (EUP 1, 2011).

5.1.2 Säkerhetisering

Inom diskursen kring den ekonomiska migranten förekommer också, främst från högerradikala grupper, säkerhetiseringsartikulationer vilka menar att det hot som migranterna utgör kan få förödande konsekvenser. I de två första citaten här nedan framläggs migrationen som en ”invasion”, vilken hotar identiteten hos mottagarländernas invånare men även hela deras leverne. På liknande sätt framkommer det i det tredje citatet att migrationen hotar att äventyra ett helt system. Dessa tre artikulationer faller väl in under det säkerhetiseringsteoretiska ramverket såväl som i diskursteorins mytbildningar (jfr. ”den utsatta nationen”).

Lampedusa har invaderats av tiotusentals nordafrikaner som ön aldrig kommer att kunna ta emot. Italien har i flera veckor varit målet för hundratals båtar med olagliga invandrare.
Mara Bizzotto (EFD), (EUP 1, 2011).

Vi måste [...] ta hänsyn till befolkningarnas rättigheter, bland annat rätten att bevara sin identitet, sitt leverne och naturligtvis rätten att inte bli invaderade. [...]
Mario Borghezio (EFD), (EUP 1, 2011).

Så länge som EU vägrar att erkänna att vi inte kan ta hand om alla ekonomiska migranter från alla hörn i världen kommer hundratusentals av dem att ta sig hit. [...]
Detta äventyrar hela Schengensystemet.
Andreas Mölzer, (NI), (EUP 2, 2011).

De migranter som söker sig till EU-området tillskrivs i vissa artikulationer även egenskaper som mindre kompetenta vars avsikter är att utnyttja det europeiska systemet för egen vinning. Detta går i linje med *politics of fear* där utnyttjandet av välfärdssystem är något som tillskrivs det yttre hotet. Samtidigt ekvivaleras EU kring mästersignifikanter som ”välutbildat” och ”kompetent”, där ”mjölk och honung flyter”.

Oavsett vilken situation som råder i hemlandet vill de bara ta sig till EU – till det land som flyter av mjölk och honung – för att pröva lyckan här, och i regel bara för att ta del av våra sociala skyddssystem. Detta förefaller kanske rimligt i deras ögon, men som ledamöter av Europaparlamentet måste vi se till européernas intressen. Det innebär verkligen inte att permanent stödja miljontals ekonomiska invandrare som, på grund av bristen på lämplig utbildning och kompetens för vår arbetsmarknad, helt enkelt inte är till särskilt stor nytta för oss.

Andreas Mölzer (NI), (EUP 1, 2011).

Genom att referera till de nordafrikanska länderna som Barbareskstaterna⁷ framställs den europeiska identiteten som en civiliserad och välutvecklad motpol till den nordafrikanska motsvarigheten. Kriminalitet är något som asylsökande frivilligt väljer för att utnyttja systemen i det laglydiga Europa; ”välståndets Europa”. Återigen talas det om ”vår”, det vill säga den europeiska identitetens, undergång; en tydlig koppling till säkerhetsisering går därmed att göra ännu en gång. Genom försök till fixering av ”frivillig kriminalitet” och ”utnyttjande av välfärdssystem” som mästersignifikanter inom migrantdiskursens gruppbyggnad utesluts samtidigt tecken som ”framtvungad flykt”, ”förföljelse” och liknande politiska orsaker till flykten.

Tusentals utsiktslösa invandrare från Barbareskstaterna utnyttjar instabiliteten i regionen för att söka sig ett bättre liv i välståndets Europa. Man glömmer nästan bort att människor medvetet väljer kriminalitet och avsiktligt missbrukar socialsystemen i Europa. Dessa så kallade asylsökande, som jag föredrar att kalla snyltgäster, måste tas emot i regionen. [...] Om de trots allt kommer hit bör vi påskynda asylförfarandena för dessa så kallade flyktingar och så snart som möjligt skicka tillbaka dem till Barbareskstaterna och länderna däromkring.

Daniël van der Stoep (NI), (EUP 1, 2011).

Bland migranterna finns även olagliga invandrare, brottslingar som släppts ur fängelserna. Det här är med rätta en fråga för de länder som måste ta emot dem. När migrationsströmmarna blir så omfattande att man kan tala om – jag upprepar – en invasion måste vi ta itu med frågan.

Mario Borghezio, (EFD), (EUP 1, 2011).

Uppenbarligen kommer de hit på grund av våra sociala skyddssystem och för att de kommer att kunna få pengar av staten här. Vi måste vidta kraftfulla åtgärder för att motverka detta och vi måste se till att vi som ledamöter av Europaparlamentet försvarar EU:s medborgare. Om du fortsätter att tänka så där kommer det att bli vår undergång.

Daniël van der Stoep (NI), (EUP 1, 2011).

⁷ Stater som mellan 1500 och 1845 livnärde sig på sjöröveri och fartygskapande, jämför ”barbarer” (NE, 2015).

5.1.3 Solidaritet

En dominerande diskurs för att lösa de framställda problemen handlar om att visa solidaritet. Solidaritetsdiskursen kretsar i ett flertal artikuleringar kring nodalpunkten ”ansvar” – nästan uteslutande handlar detta ansvar om att rikta solidariteten mot de medlemsländer dit migranterna först anländer. Att visa solidaritet kopplas även ihop med tecken som samarbete och bördefördelning.

Jag håller också med ordförande José Manuel Barroso om att det krävs ökad solidaritet och en ökad bördefördelning från medlemsstaternas sida. Det är inte Schengenreglerna som är problemet, utan att medlemsstaterna tillämpar reglerna utan ansvarskänsla eller solidaritet.

Carlos Coelho (PPE), (EUP 2, 2011).

Men tusentals personer har också anlänt till den lilla italienska ön Lampedusa och detta ställer solidariteten mellan våra medlemsstater på svåra prov. Sorgligt nog så har EU-länderna hittills inte klarat solidaritetstestet och verkar inte vilja ställa upp för varandra i tider av svårigheter. [...] Med solidaritet följer också ansvar.

Cecilia Wikström (ALDE), (EUP 1, 2011).

För det andra behöver Schengen solidaritet, och solidaritet handlar också om att dela på ansvaret – bördefördelning – och ett gemensamt ansvar beror i sin tur på respektive medlemsstats storlek.

Simon Busuttil (PPE), (EUP 2, 2011).

Det måste finnas solidaritet mellan medlemsstaterna, men särskilt när flyktingarna kommer hit till EU. Vi måste tillsammans finna lösningar på de problem som uppstår. [...] Vi har fördragsgrunder för att inrätta ett gemensamt asylsystem för EU och en lämplig bördefördelning mellan medlemsstaterna.

Kinga Göncz (S&D), (EUP 2, 2011).

Att vi står oförberedda inför en nödsituation som sker bara 70 engelska mil från våra kuster visar på [...] behovet av att skapa en bättre ansvars- och solidaritetskänsla.

Barbara Matera (PPE), (EUP 1, 2011).

I ett antal exempel sätts även solidaritetsdiskursen i relation till tecken som ”säkerhet” och ”stabilitet”.

Det har vi förbundit oss att genomföra och det måste vi göra, och det i en anda av solidaritet och med full respekt för internationella åtaganden för allas gemensamma säkerhet och stabilitet.

Cecilia Wikström (ALDE), (EUP 1, 2011).

Fru talman! I dag måste vi besvara frågan om hur vi upprätthåller och balanserar våra grundläggande värderingar: frihet, solidaritet och rättvisa å ena sidan och säkerhet å den andra.

Andrey Kovatchev (PPE), (EUP 2, 2011).

Krisen i Medelhavsområdet visar dock tydligt att den här frågan inte bara handlar om trovärdighet, utan också om livskraften hos den gemensamma migrationspolitiken inom EU, vars mål är ett område med frihet, säkerhet och rättvisa. [...] Dessutom måste debatten – framför allt – handla om att skapa en solidaritetspolitik.

Juan Fernando López Aguilar (S&D), (EUP 1, 2011).

5.1.4 Institutions- och myndighetsutövande

I debatterna från 2011 framkommer en diskurs som innefattar en hög tilltro till myndigheter och institutioner inom EU, och att dessa bör användas som ett medel för att möta migrationsströmmar. Denna tilltro framkommer bland alla partigrupper, och fokuseras exempelvis till den då nyligen initierade Joint Operation Hermes (den första i ledet av polisiära operationer) och till ett stärkande av gränskontrollorganet Frontex.

När det gäller den kontinuerliga inströmningen av olagliga migranter som kommer från södra Medelhavsområdet och som kan komma att öka anser kommissionen att den gemensamma Hermesoperationen, samordnad av Frontex, måste få ytterligare resurser från medlemsstaterna.

Cecilia Malmström (ledamot av kommissionen), (EUP 1 2011).

Vi ska därför gå försiktigt fram – mycket försiktigt – när det gäller migrationsfrågan. Min andra punkt handlar om att stärka Frontex, vilket redan har nämnts.

Manfred Weber (PPE), (EUP 2, 2011).

Rådet välkomnar också kommissionens beslut att mobilisera extramedel som Frontex behöver för att fortsätta sin planerade gemensamma verksamhet. Vi har uppmanat medlemsstaterna att tillhandahålla ytterligare mänskliga och tekniska resurser som behövs för att stödja myndighetens verksamhet, inklusive Hermes. [...] Mot bakgrund av den senaste tidens migrationstryck från Nordafrika prioriterar rådet att stärka Frontex.

Enikő Győri, (Ministerrådets ordförande) (EUP 2, 2011).

I stället behöver vi diskutera åtgärder för att förstärka Frontex så att vi kan se till att det råder maximal säkerhet vid EU:s yttre gränser.

Hubert Pirker (PPE), (EUP 2, 2011).

Inom denna diskurs framkommer också element som ”förstärkning av de yttre gränserna” och ”ökade och regelbundna kontroller” i ett flertal artikulationer, exemplifierade i citaten här nedan. Detta måste göras ”verkligt” och ”ordentligt”, annars väntar ”raserat förtroende” och ”undergrävd trovärdighet”, element som tyder på att insatserna måste bli hårdare och kraftigare.

Grekland, Italien och Malta klarar uppenbarligen inte av att säkra sina yttre gränser och nykomlingarna i Schengengruppen minskar ofta sina insatser efter anslutningen. EU:s yttre gränser har fler hål än en schweizerost och undergrävs även internt. Tillfälliga kontroller är inte nog. EU måste utveckla Frontex till ett verkligt gränskontrollorgan.

Andreas Mölzer (NI), (EUP 2, 2011).

Jag håller även med om att en ordentlig kontroll av de yttre gränserna är grundläggande. Om detta inte sker försvagas Schengenområdets säkerhet, EU:s trovärdighet undergrävs och det ömsesidiga förtroendet raseras.

Carlos Coelho (PPE) (EUP 2, 2011).

Vi behöver verktyg för att hjälpa medlemsstaterna att förbättra skyddet av EU:s yttre gränser. Vi måste stärka övervakningen och vi behöver mer – inte mindre – Europa.

Cecilia Malmström (ledamot av Kommissionen), (EUP 2, 2011).

Utan en gemensam plan för mottagande av invandrare samt gränskontroller riskerar vi en okontrollerbar, kaotisk invandring med allvarliga konsekvenser för hela EU. I detta avseende är det viktigt att stärka Frontex, öka solidariteten mellan medlemsstaterna, utarbeta överenskommelser om ökad gränskontroll och även återsända olagliga invandrare.

Elisabetta Gardini (PPE), (EUP 2, 2011).

5.2 Debatter från 2014 och 2015

5.2.1 Den utnyttjade migranten: ett utsatt och desperat offer

I debatterna från 2014 och 2015 dominerar en diskurs där migranterna tillskrivs en identitet som offer, vilken ekvivaleras kring tecken som ”utnyttjad”, ”exploaterad” och ”desperat”, och som i många fall tvingas förlita sig på människosmuggel och kriminella nätverk. Denna diskurs figurerar bland alla partigrupper utom EFD/EFDD och de grupplösa.

Den 2 januari 2015, i ett uttalande med anledning av smuglingen av migranter i lastfartyg, påpekade kommissionär Avramopoulos återigen att de kriminella organisationerna som utnyttjar desperata människor som försöker fly från konflikt och krig måste bekämpas. Rådet delar fullt ut denna bedömning.
Zanda Kalniņa-Lukaševica (Rådets ordförande), (EUP 4, 2015) [min översättning].

De flyr ofta från desperation, extrem fattigdom och krig men alltför ofta hjälps de av hänsynslösa och exploaterande människohandlare.
Timothy Kirkhope (ECR), (EUP 4, 2015) [min översättning].

För att hitta en lösning måste vi försöka gå till botten med problemet. Det handlar om människor som flyr undan krig och förföljelse och befinner sig i desperata situationer.
Cecilia Wikström (ALDE), (EUP 4, 2015).

På fartygen finns migranter som är fattiga, desperata och kanske en och annan småtjuv, men de är inga terrorister i färd med att anfälla!
Gianni Pittella (S&D), (EUP 4, 2015) [min översättning].

Resultatet [...] är att de flyende mer än någonsin tvingas förlita sig på kriminella nätverk.
Barbara Spinelli (GUE/NGL), (EUP 3, 2014) [min översättning].

[...] det är nödvändigt att undvika handlingar som i slutändan skadar de inblandade, ofta minderåriga, som ännu inte formaliserat asylansökan. Det skadar offer istället för de skyldiga i människohandeln.
Caterina Chinnici (S&D), (EUP 3, 2014) [min översättning].

Vid denna typ av åtgärder räds jag verkligen att inte endast smugglare blir omhändertagna, utan även att papperslösa immigranter blir stämplade och behandlade som kriminella.

Kati Piri (S&D), (EUP 3, 2014) [min översättning].

Inom denna diskurs ekvivaleras också tecken som ”tragedi” och ”Medelhavets kyrkogård”.

EU måste agera snabbt och effektivt mot detta europeiska fiasko, mot denna avskryvbara bild av Europa som avspeglas i Medelhavet, i den kyrkogård det har utvecklats till.

Nathalie Griesbeck (ALDE), (EUP 4, 2015) [min översättning].

Fru talman, ännu en gång är vi tvungna att tala om tragedin med migranter i Medelhavet. Det handlar om 4000 döda. Aldrig tidigare har emigranter tagit lika stora risker, aldrig tidigare har smugglare tagit så små.

Marie-Christine Vergiat (GUE/NGL), (EUP 4, 2015) [min översättning].

Detta är besked som förföljer oss. Vi politiker måste i dag erkänna vårt nederlag, eftersom människor fortsätter att dö i Medelhavet och Medelhavet har förvandlats till ett dödens hav, en gigantisk kyrkogård utan gräns.

Cecilia Wikström (ALDE), (EUP 4, 2015).

5.2.2 Säkerhetisering

Mot denna diskurs om migranter, där ”offer” och ”utnyttjad” utgör två av mästersignifikanterna, görs ett antagonistiskt försök till säkerhetiserande störningar från det diskursiva fältet i ett fåtal artikuleringar. Dessa artikuleringar fokuserar på element som ”jihadism” och ”ebola”, vilket uppmålas som hot mot det europeiska samhället. Återigen kommer dessa säkerhetiserande försök till betydelsefixeringar från representanter för högerradikala partier. Till skillnad från 2011 års debatter sker de säkerhetiserande artikuleringarna dock inte inom den dominerande diskursen, utan utgör endast ett fåtal försök till momentbildning från det diskursiva fältet.

Nästan alla invandrare kommer från muslimska länder, däribland finns infiltratörer och fanatiska islamister som kommer till Europa för att förbereda och genomföra sitt heliga krig, jihad. Så om EU:s medlemsstater inte samarbetar effektivt för att hantera denna risk, är jag rädd för att de tragiska händelserna i Paris bara är början på jihadisters verkan i Europa.

Georgios Epitideios (NI), (EUP 4, 2015) [min översättning].

Det finns också en stor risk att bland de människor vi tar in finns element av jihad, som mycket väl kan ha en helt annan avsikt med samhället än den vi har idag.

Olaf Stuger (NI), (EUP 4, 2015) [min översättning].

Vi vet inte vilka de är, varifrån de kommer, vad de har för kriminell last, och inte heller något om deras hygien och hälsotillstånd. Med tanke på den pågående tragedin kallad Ebola, bör vi vara oroliga för de som anländer, även de papperslösa.

Mario Borghesio (NI), (EUP 3, 2014) [min översättning].

5.2.3 Solidaritet

En dominerande diskurs i debatterna från 2014 och 2015 är, likt de från 2011, den som kretsar runt solidaritet. Solidaritet kopplas denna gång inte ihop med tecken som ansvar och säkerhet utan istället med mänskliga rättigheter och integration. Det handlar fortfarande till stor del om solidaritet mellan medlemsländerna, men solidariteten riktas nu också mot migranterna.

Solidaritet med de människor som lider, solidaritet med dem som är i en olycka, och solidaritet bland oss här i Europeiska unionen, mellan medlemsstaterna. Det är denna solidaritet som vi behöver.

Ivan Jakovčić (ALDE), (EUP 4, 2015) [min översättning].

Vi behöver mer solidaritet och gemensamt tänkande. [...] Vi måste framförallt se till att ensamkommande barn är säkra och skyddade, och att deras bästa sätts i förgrunden för våra handlingar.

Timothy Kirkhope (ECR), (EUP 4, 2015) [min översättning].

Operation "Mos Maiorum" måste leda till en ny diskussion som inte bara behandlar akuta flöden, utan även en gemensam politik för solidaritet, mottagande och integration.

Kashetu Kyenge (S&D), (EUP 3, 2014) [min översättning].

Jag vill också återigen uppmana till en anda av solidaritet mellan medlemsstaterna.

Roberta Metsola (PPE), (EUP 3, 2014) [min översättning].

Idag är det dags att upprätta en värdig europeisk migrationspolitik som bygger på mänskliga rättigheter, men framför allt på solidaritet.

Karima Delli (Verts/ALE), (EUP 3, 2014) [min översättning].

Inom allt det här måste dock unionen och medlemsstaterna säkerställa en effektiv solidaritet med fullt skydd av de grundläggande rättigheterna.

Therese Comodini Cachia (PPE), (EUP 3, 2014) [min översättning].

5.2.4 Institutions- och myndighetsutövande

2014 och 2015 är tron på myndigheter och institutioner som medel mot migrationsströmmar fortfarande stor, och förstärkt gränsövervakning framkommer även i en del artikulationer.

[...] utöka säkerhetssamarbetet, förbättra samarbetet med tredjeländer som Turkiet, stärka Frontex, Triton och Eurosur-samarbetet med mer resurser.

Anna Maria Corazza Bildt (PPE), (EUP 4, 2015) [min översättning].

Vi måste se till att stärka EU:s gränsövervakning, och även stärka Frontex roll.

Timothy Kirkhope (ECR), (EUP 4, 2015) [min översättning].

Vi behöver genuint samarbete mellan staterna för att angripa grundorsakerna till massmigration och för att kunna kontrollera våra gränser.

Gerard Batten (EFDD), (EUP 3, 2014) [min översättning].

Frontex och Triton måste få utökad kapacitet och mer resurser. Vår gemensamma politik är inte intelligent och måste utvecklas för att straffen för människohandel ska hårdna och harmoniseras mellan länderna.
Maite Pagazaurtundúa Ruiz (ALDE), (EUP 4, 2015) [min översättning].

Mos Maiorum tycks däremot inte ha något stöd i debatterna, och kopplas till tecken som ”ineffektivt” och ”nyttolös”. Här nedan följer tre exempel på artikuleringer som ställer sig skeptiska till operationen.

Mos Maiorum är en skamfläck! Att lägga resurserna på att jaga papperslösa när vi står inför en flyktkatastrof och 3 000 människor har omkommit på Medelhavet – en av de farligaste flyktvägarna på väg till Europa.
Malin Björk (GUE/NGL), (EUP 3, 2014).

Fru talman! Jag är rädd för att den operation vi nu diskuterat en tid här i plenisalen, endast är en nyttolös symptombehandling.
Anders Primdahl Vistisen (ECR), (EUP 3, 2014) [min översättning].

Denna operation, kallad Mos Maiorum, sägs alltså delvis ha som syfte att kartlägga smugelvägar in i EU. Men vem drabbas egentligen av denna operation? Tror vi verkligen att vi kan bekämpa människosmuggling genom att attackera dess offer?
Delli, Karima (Verts/ALE), (EUP 3, 2014) [min översättning].

Inom denna diskurs uppstår istället en ny typ av framställd lösning i debatterna från 2014 och 2015. Denna lösning innefattar öppnandet av legala vägar in till EU och uttrycks inom samtliga partigrupper utom EFD/EFDD och de grupplösa.

Slutligen, som vår kollega Cecilia Wikström åter tog upp, måste vi säkerställa lagliga vägar för migration.
Nathalie Griesbeck (ALDE), (EUP 4, 2015) [min översättning].

Lagliga vägar är nämligen ett väldigt konkret sätt att prioritera kampen mot människosmugglarna.
Bodil Ceballos (Verts/ALE), (EUP 4, 2015)

Och när vi tittar på Europa får vi inte bara koncentrera oss på att motverka den illegala immigrationen som vi har gjort hittills, utan även på att skapa legala vägar in i EU.
Elly Schlein (S&D), (EUP 3, 2014) [min översättning].

Fru talman, vårt svar på de växande utmaningarna i Medelhavet bör inte vara att stänga gränserna utan att istället öppna säkra och legala vägar för flyktingar, samtidigt som kriminalitet och överträdelser ska bekämpas.
Anna Maria Corazza Bildt (PPE), (EUP 4, 2015) [min översättning].

5.3 Interdiskursivitet och intertextualitet

I debatterna från 2011 framkommer först en diskurs om migranter som illegitima flyktingar, eftersom de i stor grad sökte sig till Europa på ekonomiska grunder. Denna diskurs har vid debatterna 2014 och 2015 ändrats till att migranterna istället för äventyrare och lyckosökare ses som offer; flykten är inte längre frivillig utan framtvungad ur desperation, krig och fattigdom. Vad innebär detta för den europeiska subjektpositionen? I enlighet med diskursteori och Cas Mudde skulle den europeiska identiteten 2011 ekvivaleras genom tecken som ”rättfärdig” och ”principfast”. Européerna står visserligen beredda att ta emot flyktingar, men enbart under villkoret att de har legitima skäl till att emigrera. Vid de senare debatterna tycks istället en ny dominerande identitetsbildning ha uppstått: den hjälpsamma och solidariska EU-medborgaren. En diskursiv reproduktion går alltså knappast att tala om, snarare handlar det om en fundamental diskursförändring gällande migranternas och européernas subjektpositioner.

De säkerhetiserande artikulationerna från 2011 utgår även de från den ekonomiske migranten som illegitim. Till skillnad från den etablerade diskursen om att ekonomiska migranter hindrar de med verkliga skäl från att komma in i Europa ställer dessa artikulationer de illegitima migranterna i relation till den europeiska säkerheten. Kollaps, ökad kriminalitet och utnyttjande av det europeiska systemet hotar om inte migranterna stoppas. Till skillnad från 2011 utgör de säkerhetiserande störningarna vid 2014 och 2015 års debatter inte en utvidgning av den etablerade diskursen, utan uppstår som försök till störningar från det diskursiva fältet. De säkerhetiserande artikulationerna har också fått en förändrad karaktär i den mån att de nu fokuserar på nya hot: jihadism och ebola.

En diskurs som framkommer både i de tidigare och de senare debatterna är solidaritetsdiskursen. Vissa intertextuella drag framkommer genom ett återanvändande av tecken: ”ansvar” utgör en av solidaritetsdiskursens nodalpunkter 2011 och framkommer även i ett antal artikulationer 2014 och 2015. Som jag visar i mina exempel tycks dock diskursens nodalpunkter i de senare debatterna ha skiftat från ”säkerhet” och ”stabilitet” till ”mänskliga rättigheter” och ”integration”. Detta kopplas även ihop med vem som solidariteten bör riktas mot, vilket tycks ha skiftat från enbart medlemsländerna till att även innefatta migranterna. Här går det alltså att till viss grad fastställa en intertextuell och interdiskursiv reproduktion, men med de nya nodalpunkterna är det till största del en diskursiv förändring som kan bevitnas.

Den diskurs som tydligast reproduceras i samtliga debatter är den starka tilltron till myndigheter och institutioner. Både i de tidiga och sena debatterna framhävs att gränsförvaltningsbyrån Frontex ska tillskansas mer resurser, och tecken som ”gränsövervakning” och ”samarbete” används på ett intertextuellt vis. En diskursiv förändring finns dock även här, då tron på polisiära operationer är obefintlig i de senare debatterna, till skillnad från i de två första debatterna där ett högt företroende för operationerna framkommer. Istället framställs i de senare debatterna en helt ny lösning om ett öppnande av legala vägar in i EU.

6 Slutdiskussion

I de inledande avsnitten fastslog jag att den europeiska migrationspolitiken fått en striktare och mer konfrontativ karaktär, där de polisiära operationernas utveckling lett till uttalade mål om att omhänderta irreguljära migranter. Mot denna utveckling ville jag undersöka hur diskurserna runt migrationspolitiken förändrats under samma tidsperiod. Detta gjorde jag genom att ställa frågan:

Hur har de migrationspolitiska diskurserna gällande identitetsbildning och säkerhetisering förändrats i EU mellan 2011 och 2015?

Som jag presenterat i analysavsnittet har diskurserna och politiken gått i motsatta riktningar. Samtidigt som migrationspolitiken i den sociala verkligheten hårdnat har diskurserna blivit mildare. Den dominerande diskursen om illegitima flyktingar har exempelvis övergått till en diskurs om migranter som offer, där den europeiska identiteten numera ekvivaleras kring en solidaritet som inte längre enbart riktas mot övriga medlemsländer utan även mot de migranter som flyr. De säkerhetiserande artikuleringarna försöker till viss del störa dessa gruppbildningar både vid de tidigare och de senare debatterna, men ligger 2014 och 2015 betydligt längre ifrån den dominerande diskursen och tycks inte uppnå någon momentbildning. Samtidigt minskar tron på att den konfrontativa politiken, det vill säga de polisiära operationerna, skulle utgöra ett effektivt medel och istället bildas artikuleringar om att EU bör upprätta legala migrationsvägar.

Hur denna utveckling ska tolkas beror till stor del på vilken av de två diskursanalytiska disciplinernas syn på relationen mellan diskurs och social verklighet som beaktas, och jag har därför diskuterat vilka slutsatser som resultaten ger upphov till i skilda avsnitt.

6.1 Att tolka resultaten utifrån diskursteori

En förespråkare för diskursteori skulle hävda att det är först när någonting har getts diskursiv mening som förändringen i det sociala kan ske. 2011 års institutions- och myndighetsdiskurs innefattar exempelvis artikuleringar om hårdare övervakning och stor tilltro till den nyligen initierade operationen Hermes. Detta motiverar framväxten av de polisiära operationerna och deras konfrontativa utveckling. Att förändringarna inom det sociala och det diskursiva gått åt olika håll skulle därmed innebära att en humanare migrationspolitik är att vänta *framöver*. Triton-insatsen skulle möjligen redan nu kunna ses som ett steg mot denna riktning.

Diskursteorins övertygelse om diskurser som enda konstituerande praktik gör dock att de motsatta utvecklingarna skapar en del frågetecken. Hur och varför uppstår den diskursiva förändringen i de senare debatterna? Det verkar inte sannolikt att en diskursiv förändring sker utifrån slumpen, men vad är det då som får en praktik som inte påverkas utifrån att anta nya riktningar?

En återblick till den kritik som redan riktats mot diskursteorin ställer också frågor om hur stor förändring inom det sociala som diskurserna kan frambringa. Triton-insatsen har visserligen syften som tyder på en humanare utveckling, men har som jag tidigare tagit upp kantats av problematiska inslag gällande hanterandet av migranter.

6.2 Att tolka resultaten utifrån kritisk diskursanalys

Utifrån den kritiska diskursanalysens syn, där den sociala verkligheten både reflekterar och konstituerar diskurserna, skulle den diskursiva förändringen delvis kunna förklaras som en reaktion på förändring i den sociala verkligheten. Det skulle exempelvis vara möjligt att argumentera för att de ökade dödstalen i Medelhavet lett till att migranter tillskrivits en identitet som offer, eller att attacken mot satirtidningen Charlie Hebdo i Paris fått de säkerhetiserande artikulationerna att fokusera på jihadism istället för det tidigare uppmåladet problemet om att migranternas antal hotat det europeiska systemet.

En förespråkare för kritisk diskursanalys skulle även kunna argumentera för att det faktum att diskurserna och politiken gått åt olika håll talar för denna disciplins ontologiska syn, då diskurserna i så fall skulle ha utformats som en motreaktion på den politiska utvecklingen. Eftersom den kritiska diskursanalysen inte kan fastslå hur och när diskurser konstituerar verkligheten och när de istället reflekterar densamma går det dock inte med säkerhet att säga att det är förändringen i den sociala verkligheten som också frambringt förändringen i diskurserna. Till skillnad från diskursteorin erbjuder den kritiska diskursanalysen dock en *potentiell* förklaring till varför den diskursiva förändringen skett, eftersom det är möjligt att den kan ha påverkats av en förändring i det sociala. Disciplinens konstaterande om diskursiva och sociala praktikers dialektiska förhållande är i detta fall dock alltför passiv för att leda till någon tillfredsställande slutsats om varför migrationspolitiken gått åt olika riktningar inom den diskursiva och sociala praktiken. Inte heller kan det ge en fingervisning om vad denna motsatta utveckling kan tänkas få för konsekvenser.

6.3 Avslutande reflektioner

Efter denna undersökning står det klart att diskursteori och kritisk diskursanalys kan erbjuda verktyg som lämpar sig väl för olika delar inom en diskursanalys. Resultaten från undersökningen lyfter dock de ontologiska frågetecken som disciplinerna verkar brottas med, och som leder till svårigheter att förklara vissa fenomen.

Eftersom syftet med denna uppsats varken varit att sja om en framtida utveckling för EU:s migrationspolitik eller att argumentera för någon av de två disciplinernas ontologiska överlägsenhet väljer jag emellertid att lämna dessa frågor därhän. Resultaten av denna undersökning har dock visat på relevansen av fortsatta undersökningar inom migrationspolitikens diskursiva och sociala utveckling. Med dessa resultat som grund skulle sådana studier också kunna ge ett mer omfattande svar på hur relationen mellan diskursiv och social praktik gällande migrationspolitiken ser ut.

7 Referenser

- Amin, Ash, 2010. "The Reminders of Race". *Theory, Culture & Society*. 2010: 27. s. 1-23.
<http://tcs.sagepub.com/content/27/1/1.full.pdf+html> [Hämtad: 2014-11-23].
- Beger, Nicolas, 2014. "EU Seeking Quick Answer to the Wrong Question in Migration Debate". *The Parliament Magazine*.
<https://www.theparliamentmagazine.eu/articles/news/eu-seeking-quick-answer-wrong-question-migration-debate> [Hämtad: 2014-11-30].
- Bergström, Göran – Kristian Boréus, 2005. *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- Bergström, Göran – Kristian Boréus, 2012. *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- Bigo, Didier, 2001, "Migration and Security" i Guiraudon, Virginie - Joppke, Christian (red.), *Controlling a New Migration World*. London: Routledge, s. 121-149.
- Boswell, Christina - Andrew Geddes, 2011. *Migration and Mobility in the European Union*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Brenner, Yermi, 2014. "EU launches Operation Mos Maiorum". *Aljazeera*.
<http://www.aljazeera.com/indepth/features/2014/10/eu-launches-operation-track-down-migrants-2014101214057473720.html> [Hämtad: 2014-11-25].
- Buckel, Sonja – Wissel, Jens, 2010. "State Project Europe: The Transformation of the European Border Regime and the Production of Bare Life", *International Political Sociology*, vol. 4:1, s. 33-49.
- Buzan, Barry – Ole Waever – Jaap de Wilde, 1998. *Security: A New Framework for Analysis*. Boulder: Lynne Rienner.
- Chouliaraki, Lilie – Norman Fairclough, 1999. *Discourse in Late Modernity: Rethinking Critical Discourse Analysis*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- CoEU (Council of the European Union) 1, 2010. "Final Report on the Operation Hermes". <http://www.statewatch.org/news/2011/jan/eu-council-final-report-operation-hermes-17816-10.pdf> [Hämtad: 2014-11-19].
- CoEU 2, 2013. "Final Report on the Operation Aphrodite".
<http://www.statewatch.org/news/2013/oct/eu-council-cyprus-2013-04-22-6224-13-jpo-aphrodite-final-report.pdf> [Hämtad: 2014-11-19].
- CoEU 3, 2014. "Joint Operation Mos Maiorum".
<http://www.statewatch.org/news/2014/sep/eu-council-2014-07-10-11671-mos-maioum-jpo.pdf> [Hämtad: 2014-11-15].
- CoEU 4, 2015. "Final Report on the Joint Operation Mos Maiorum".
<http://www.statewatch.org/news/2015/jan/eu-council-2015-01-22-05474-mos-maiorum-final-report.pdf> [Hämtad: 2015-01-28].

- CoEU 5, 2013. "Final Report on the Operation Perkonas"
<http://www.statewatch.org/news/2014/mar/eu-council-operation-perkonas-16045-13.pdf> [Hämtad: 2014-12-13].
- ECRE (European Council on Refugees and Exiles), 2014. "MareNostrum to End - New Frontex Operation Will Not Ensure Rescue of Migrants in International Waters". *ECRE Weekly Bulletin*. 10 oktober.
<http://ecre.org/component/content/article/70-weekly-bulletin-articles/855-operation-mare-nostrum-to-end-frontex-triton-operation-will-not-ensure-rescue-at-sea-of-migrants-in-international-waters.html> [Hämtad: 2014-11-30].
- Esaiasson, Peter – Giljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena, 2012. *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts juridik.
- EUP 1 (Europaparlamentet), 2011. "EU:s reaktion på migrationsströmmarna i Nordafrika och södra Medelhavsområdet, särskilt Lampedusa – Migrationsströmmar till följd av instabilitet: Omfattning och roll för EU:s utrikespolitik (debatt)". Strasbourg: 11 April.
<http://www.europarl.europa.eu/plenary/sv/debates-video.html#sidesForm> / 2009-2014 / EU:s reaktion på migrationsströmmarna [Hämtad: 2014-11-25].
- EUP 2, 2011. "Migrationsströmmar och asyl och deras inverkan på Schengen (debatt)". Strasbourg: 10 maj.
<http://www.europarl.europa.eu/plenary/sv/debates-video.html#sidesForm> / 2009-2014 / Migrationssrömmar och asyl [Hämtad: 2014-11-25].
- EUP 3, 2014. "Den gemensamma polisinsatsen Mos Maiorum (debatt)". Strasbourg: 22 oktober. <http://www.europarl.europa.eu/plenary/sv/debates-video.html#sidesForm> / 2014-2019 / Mos Maiorum. [Hämtad: 2014-11-24].
- EUP 4, 2015. "Den senaste tidens fall av människosmuggling i Medelhavsområdet (debatt)". Strasbourg: 13 januari.
<http://www.europarl.europa.eu/plenary/sv/debates-video.html#sidesForm> / 2014-2019 / Människosmuggling i Medelhavsområdet. [Hämtad: 2015-01-20].
- Fairclough, Norman, 1992. *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.
- Frontexit, 2014. "Mos Maiorum: the Hunt Against Undocumented Migrants in Europe". <http://www.frontexit.org/en/news/item/418-mos-maiorum-the-hunt-against-undocumented-migrants-in-europe> [Hämtad: 2014-11-20].
- Huysmans, Jef, 2006. *The Politics of Insecurity: Fear, Migration and Asylum in the EU*. New York: Routledge.
- Linderöth, Sam, 2014. "Förnekar systematisk jakt på papperslösa". *ETC*. 17 oktober. <http://www.etc.se/inrikes/fornekar-systematisk-jakt-pa-papperslosa> [Hämtad: 2014-11-26].
- Morrison, James, 2015. *Essential Public Affairs for Journalists*. Oxford: University Press.
- Mudde, Cas, 2007. *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.

- NE, (Nationalencyklopedin) 2015, "Barbaresktaterna".
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/barbaresktaterna>
 [Hämtad: 2015-01-05].
- Oxford Reference, 2010. "Mos Maiorum".
<http://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780195170726.001.0001/acref-9780195170726-e-832> [Hämtad: 2014-12-19].
- Park, Jeanne, 2014. "Europe's Migration Crisis". *Council on Foreign Relations*.
<http://www.cfr.org/migration/europes-migration-crisis/p32874> [Hämtad: 2014-11-21].
- Rear, David, 2013. "Laclau and Mouffe's Discourse Theory and Fairclough's Critical Discourse Analysis: An Introduction and Comparison".
http://www.academia.edu/2912341/Laclau_and_Mouffe_s_Discourse_Theory_and_Faircloughs_Critical_Discourse_Analysis_An_Introduction_and_Comparison [Hämtad: 2014-12-10].
- Rear, David - Alan Jones, 2013. "Discursive Struggle and Contested Signifiers in the Arenas of Education Policy and Work Skills in Japan". *Critical Policy Studies*. Vol 7 (4), 375 – 394.
- Spena, Alessandro, 2013. "The Injustice of Criminalizing Irregular Immigrants". *Border Criminologies*. <http://bordercriminologies.law.ox.ac.uk/criminalizing-immigration/> [Hämtad: 2014-12-11].
- SR (Sveriges Radio), 2015. "Europa och gränsindustrin" [radioprogram].
 Producent: Anja Sahlberg. *Konflikt*, P1. 28 februari.
<http://sverigesradio.se/sida/avsnitt/507703?programid=1300> [Hämtad: 2015-03-09].
- Statewatch, 2014. "Joint Operation 'Mos Maiorum': Council's Explanation is 'Economical with the Truth'". <http://www.statewatch.org/news/2014/oct/eu-mos-maiorum-council.htm> [Hämtad: 2014-11-23].
- Tallberg, Jonas, 2009. *EU:s politiska system*. Lund: Studentlitteratur.
- Teorell, Jan – Svensson, Torsten, 2007. *Att fråga och att svara. Samhällsvetenskaplig metod*. Malmö: Liber.
- Van Dijk, Teun A., 2000. "On the Analysis of Parliamentary Debates on Immigration" i Reisigl, Martin - Ruth Wodak (red.), *The semiotics of racism. Approaches to Critical Discourse Analysis*. (s. 85-103). Wien: Passagen Verlag.
- Wikström, Cecilia. 2014. "Jakt på papperslösa löser inga problem", *Aftonbladet*. 20 oktober.
- Winther Jørgensen, Marianne – Louise Phillips, 2000. *Diskursanalys som metod och teori*. Lund: Studentlitteratur.
- Žižek, Slavoj, 2009. *Violence: Six Sideways Reflections*. London: Profile Books Ltd.

8 Appendix

8.1 Partigrupper i EU-parlamentet

- ALDE – The Alliance of Liberals and Democrats for Europe.
Parlamentets fjärde största partigrupp bestående av centerpartier och liberaler. 67 ledamöter.
- ECR – European Conservatives and Reformists.
Tredje största partigrupp bestående av konservativa och EU-skeptiska partier. 72 ledamöter.
- EFD/EFDD – Europe of Freedom and (Direct) Democracy.
Parlamentets minsta partigrupp bestående av högerradikala och EU-skeptiska partier. 47 ledamöter.
- GUE/NGL – European United Left/Nordic Green Left.
Femte största partigrupp bestående av socialistiska och kommunistiska partier. 52 ledamöter.
- NI – Non-inscrits (Grupplösa).
52 ledamöter från partier som ej tillhör någon av parlamentets grupper.
- PPE – European People's Party.
Parlamentets största partigrupp bestående av konservativa och kristdemokratiska partier. 220 ledamöter.
- S&D – Socialists and Democrats.
Parlamentets näst största grupp bestående av socialdemokratiska och socialistiska partier. 191 ledamöter.
- Verts/ALE – The Greens/European Free Alliance.
Parlamentets sjätte största grupp bestående av miljöpartier. 50 ledamöter.

(Morrison, 2015: 283)

8.2 Citat

Här presenteras citaten från 2014 och 2015 i originalspråk. Citaten presenteras i bokstavsordning sorterat på efternamn.

Batten, Gerard (EFDD), (EUP 3, 2014).

We need genuine cooperation among nation states to address the root causes of mass migration and to police our borders.

Borghesio, Mario (NI), (EUP 3, 2014).

Non sappiamo chi sono, da dove arrivano, quali sono i loro precedenti penali e anche le condizioni igieniche e sanitarie, in piena tragedia di Ebola, che dovrebbe preoccuparci anche per le condizioni di coloro che sono entrati, anche degli stessi clandestini.

Chinnici, Caterina (S&D), (EUP 3, 2014).

E proprio per l'importanza di tali obiettivi, occorre evitare il rischio che tali operazioni finiscano per danneggiare soprattutto i soggetti, spesso anche minorenni, che non abbiano ancora formalizzato richiesta di asilo e quindi le vittime piuttosto che i colpevoli della tratta di persone.

Comodini Cachia, Therese (PPE), (EUP 3, 2014).

F'dan kollu, però, l-Unjoni u l-Istati Membri għandhom jżguraw solidarjetà effettiva bi protezzjoni sħiha tad-drittijiet fundamentali.

Corazza Bildt, Anna Maria (PPE), (EUP 4, 2015).

Madam President, our answer to the mounting and multiple challenges in the Mediterranean is not to close the borders but to open safe and legal ways for refugees while combating criminality and abuse.

Corazza Bildt, Anna Maria (PPE), (EUP 4, 2015).

[...] increase security cooperation, increase cooperation with third countries like Turkey, strengthen Frontex, Triton and the Eurosur coordination system with more resources.

Delli, Karima (Verts/ALE), (EUP 3, 2014).

Cette opération, appelée "Mos Maiorum", vise à en savoir plus sur les nouvelles routes empruntées par les passeurs. Mais de qui se moque-t-on? Croyez-vous vraiment que l'on puisse lutter contre les trafics d'êtres humains en s'attaquant à leurs victimes?

Delli, Karima (Verts/ALE), (EUP 3, 2014).

Aujourd'hui, il est grand temps de mettre en place une politique migratoire européenne digne, basée sur les droits fondamentaux mais, surtout, sur la solidarité.

Georgios Epitideios (NI), (EUP 4, 2015).

Epeidí óloi oi lathrometanástes proérchontai apó mousoulmaniká krátī, metaxý aftón pareisfrýoun kai fanatikoí islamistés, oi opoíoi érchontai stīn Eyrópi gia na protoimásoun kai na diexagágoun ton ieró tous pólemo, tīn tzichánt. Eán loipón den synergasthoún apotelesmatiká ta krátī tīs Eyrópis gia na antimetopísoun aftón ton kíndyno, polý fovoúmai óti ta tragiká gegonóta tou Parisioú tha éinai aplós ī archī tīs drásīs ton tzichantistōn stīn Eyrópi.

Griesbeck, Nathalie (ALDE), (EUP 4, 2015).

Et enfin, comme l'a rappelé notre collègue Cecilia Wikström, il faut assurer des voies de migration légale.

Griesbeck, Nathalie (ALDE), (EUP 4, 2015).

L'Union européenne doit agir vite et efficacement face à ce fiasco européen, à cette image de l'Europe détestable qui est la nôtre en Méditerranée, dans le cimetière qu'elle est devenue.

Jakovčić, Ivan (ALDE), (EUP 4, 2015).

Solidarnost s ljudima koji stradavaju, solidarnost s onima koji su u nesreći, ali i solidarnost među nama ovdje u Europskoj uniji, među državama članicama. I tu solidarnost trebamo.

Kalniņa-Lukaševica, Zanda (Rådets ordförande) (EUP 4, 2015).

On 2 January 2015, in a statement issued in relation to the smuggling of migrants in cargo ships, Commissioner Avramopoulos again stressed the need to combat the criminal organisations which exploit desperate people trying to escape conflict and war. The Council fully shares this assessment.

Kirkhope, Timothy (ECR), (EUP 4, 2015).

They are often fleeing desperation, extreme poverty and war, but too often they are aided by ruthless and exploitative human traffickers.

Kirkhope, Timothy (ECR), (EUP 4, 2015).

We need to look at strengthening the EU's border surveillance, and the role of Frontex.

Kirkhope, Timothy (ECR), (EUP 4, 2015).

We need more solidarity and more joined-up thinking. [...] We especially need to ensure that unaccompanied minors are protected and safe, and that their best interests are at the forefront of our actions.

Kyenge, Kashetu (S&D), (EUP 3, 2014).

Dall'operazione "Mos Maiorum" deve scaturire una nuova riflessione su nuove politiche che non si limitano a fronteggiare l'emergenza dei flussi, ma che devono portare a un'unica politica di solidarietà, accoglienza e integrazione.

Metsola, Roberta (PPE), (EUP 3, 2014).

Nixtieq ukoll għal darb'ohra nappella għal spirtu ta' solidarjetà bejn l-Istati Membri.

Pagazaurtundúa Ruiz, Maite (ALDE), (EUP 4, 2015).

Frontex y Tritón deben ganar capacidades y recursos. No tenemos una política de inteligencia común desarrollada y las penas por tráfico pueden endurecerse y armonizarse en los países.

Piri, Kati (S&D), (EUP 3, 2014).

Op dit moment buiten criminelen de wanhoop van migranten uit. Bij dit soort acties vrees ik echter dat niet alleen de smokkelaars worden aangepakt, maar ook de migranten zonder papieren als criminelen worden bestempeld en behandeld.

Pittella, Gianni (S&D), (EUP 4, 2015).

Ma sulle navi dei migranti ci sono povera gente, disperati o qualche piccolo criminale, ma non certo i grandi terroristi che fanno gli attentati!

Primdahl Vistisen, Anders (ECR), (EUP 3, 2014).

Fru formand! Jeg er bange for, at den operation, vi nu har diskuteret efterhånden et stykke tid her i plenarsalen, kun er ren nyttesløs symptombehandling.

Schlein, Elly (S&D), (EUP 3, 2014).

E per vedere l'Europa concentrarsi non solo nel contrastare l'immigrazione illegale, come ha fatto sinora, ma anche per creare le vie d'accesso legali?

Spinelli, Barbara (GUE/NGL), (EUP 3, 2014).

Il risultato, se abbiamo un po' di fantasia, è che i fuggitivi vengono più che mai spinti nella dipendenza da reti malavitose.

Stuger, Olaf (NI), (EUP 4, 2015).

Er is ook een reëel risico dat tussen de mensen die wij hier binnenhalen jihadistische elementen zitten, die wel eens een heel andere bedoeling kunnen hebben met onze samenleving dan wij op dit moment hebben.

Vergiat, Marie-Christine (GUE/NGL), (EUP 4, 2015).

Madame la Présidente, une fois de plus, en effet, nous parlons de la tragédie des migrants en Méditerranée. Sans doute 4 000 morts. Jamais les émigrants n'ont pris autant de risques, jamais les passeurs n'en ont pris si peu.